

December 2006

OSMOSE...

Ook wie niet goed met scheikunde overweg kan heeft enig begrip van het verschijnsel osmose, waarbij een vloeistof zich een weg weet te banen om ergens terecht te komen waar men dat vocht helemaal niet verwacht had.

Wat onze activiteiten betreft, treedt een verschijnsel op dat hiermee misschien een beetje vergeleken kan worden : naarmate ons opnamewerk vordert, knopen wij kennis aan met meer en meer oud-kolonialen zodat onze adressenlijst zienderogen uitdeint. Aangenaam is dat beslist wel, maar meteen ook een bron van zorg : zoveel interessante mensen met wie wij graag zo spoedig mogelijk contact willen opnemen in het vooruitzicht op het vastleggen van hun herinneringen aan hun Afrikaans verleden... De laatste tijd hebben we nogal wat aandacht besteed aan West-Vlaanderen, bij zover dat wij daar meteen een lijst van een paar tientallen adressen bij elkaar gebracht hebben die dringend moeten worden geprospecteerd. De tam-tam is daarbij een overbodig instrument gebleken. En er zijn nog vier andere provincies...

Het is dus hard knokken om de tred bij te houden en wij zoeken dus ijverig naar middelen om onze actiemiddelen uit te breiden. Wij prijzen ons dan ook alvast gelukkig dat wij een paar jonge krachten hebben kunnen vinden die bereid gevonden werden om ons een handje toe te steken.

Ons opnamewerk gaat rusteloos voort : aan ijver en inzet is er geen gebrek ! Wie ondertussen ons bezoek afwacht worde niet ongeduldig. Wij betreuren alleen maar dat een dag geen 48 uren telt...

Het Bestuur

***Het bestuur van Afrikagetuigenissen stuurt
aan al zijn leden en sympathisanten zijn hartelijke wensen voor
een vredig Kerstfeest en een voorspoedig Nieuwjaar***

Verder in dit nummer :

- Placied Tempels :1906-2006
- Een honderdjarige : het Instituut voor Tropische Geneeskunde
- Korte berichten
- De boot van de bisschop (Vierde deel van de Kongolese reisherinneringen van Cyriel Van Meel)
- Wie kent wie ?
- Ten gerieve van onze leden en belangstellenden

Placied Tempels : 1906-2006

Het is passend dat we dit jaar de aandacht wijden die hij verdient aan de Limburgse franciscaan Placied Tempels, vader en pionier van de Bantofilosofie, die 100 jaar geleden het levenslicht zag.

*Twee karakteristieke portretten van Pater Placied Tempels
(Met dank aan Kadoc, Leuven)*

“Ofwel komt er een christelijke Bantubeschaving, ofwel komt er niets anders dan een oppervlakkige vereuropeanisering die het Bantuisme vermoordt. Er is geen andere uitweg.” Deze zware woorden staan te lezen in het boek “Bantoe-Filosofie” dat pater Franciscaan Placied Tempels in 1946 in de Kongo-overzeebibliotheek te Antwerpen liet verschijnen. Dit boek zou een mijlpaal worden in de ontwikkeling van een Afrikaans filosofisch denken en ook grote invloed hebben op de wijze waarop de missionering in Afrika werd beoefend en waarop ook vandaag nog het christendom in Afrika wordt beleefd. In vele talen vertaald, zou het boek dan ook wereldwijd een grote ruchtbaarheid krijgen.

Toen het boek dus in 1946 in het Nederlands verscheen had het eigenlijk al enige voorgeschiedenis achter de rug. Fragmenten waren tijdens de oorlogsjaren verschenen in het Vlaamse tijdschrift “Band” dat in Leopoldstad gepubliceerd werd en in 1945 was te Elisabethstad de bekende Franse vertaling van Antoine Rubbens verschenen.

In dit boek vinden we de neerslag van de evolutie die zich in de geest van de auteur na tien jaar missiewerk heeft voorgedaan. Na enige jaren had hij teleurgesteld ervaren dat het godsdienstondericht zoals hij het aanvankelijk “volgens het boekje” gaf, gegrond op de klassieke westerse ideeën en waarden, moeilijk in de geesten doordrong en eigenlijk als een vreemd lichaam in de bantoe-samenleving bleef rondhangen. Bij de eerste gelegenheid keerden vele jongbekeerden naar hun voorouderlijke gebruiken en leefregels terug.

Het gewicht van dat klassieke Westerse denken mag natuurlijk niet worden onderschat. De traditionele overtuiging was dat Afrika een filosofisch niemands-

land was, “le néant”. Uiterst belangrijke grondleggers van ons geestesleven zoals Hegel en Kant huldigden opvattingen die vandaag als zuiver racistisch gebrandmerkt zouden worden : de meeste bewoners van Afrika wordt er onbekwaamheid tot objectieve rationaliteit toegeschreven, ja zelfs geestelijke decadentie. In dat kader waren termen als bijgeloof, tovenarij en afgoderij in onze kinderjaren ook mondgemeen.

Onder druk van zijn twijfel over de vraag of hij wel op de goede weg was, stapte pater Tempels af van zijn klassiek doctrinair onderwijs. Hij streefde er naar de Afrikaan als mens te doorgronden. Door met de mensen te praten en hen te ondervragen, door hun zegswijzen en spreekwoorden te analyseren, peilde hij naar de diepe roerselen in de zwarte ziel. Zo kwam hij ertoe de diepgewortelde opvattingen en wijsheid van de bantoe te doorgronden, die toch zo ver verwijderd liggen van onze westerse denk- en doenwijzen. Het was dan ook een evenement toen Tempels ertoe kwam de grote trekken van die eigen Afrikaanse denkwereld op papier te zetten.

Voor wie nog niet vertrouwd is met deze materie komen we nog even op het uitgangspunt van deze filosofie terug : wat telt in het bantoe-bewustzijn omtrent het wereldbeeld zijn niet dingen, “dat wat is”, zoals bij ons, maar levenskracht. Deze vitale kracht is de onzichtbare werkelijkheid van alles wat bestaat. Zij is in stijgende mate tegenwoordig in de ‘dode’ natuur, in de planten, de dieren en de mensen, maar daarna ook in de wereld van de geesten en tenslotte in de godheid. In dit denksysteem bekleedt de mens natuurlijk een centrale plaats. Waar het op aan komt is het verwerven, het behouden en overdragen

van levenskracht. Ouderdom, ziekte, bijvoorbeeld impliceren een afname van kracht, terwijl een goed leider bekwaam is om kracht te vermeerderen. Al wie enigszins met het inlandse leven in Afrika vertrouwd is, weet ook dat een persoon, zelfs al is hij overleden, bekwaam wordt geacht om de levenskracht van iemand anders te beïnvloeden.

Wil de prediking van het christendom vaste grond onder de voet hebben in Afrika, betoogde Tempels, dan moet zij aansluiten bij deze denkwereld. Meer nog : “Het christendom is bekwaam een christelijke bantoe-beschaving te bezielen, gelijk het de westerse beschaving heeft bezield”, schrijft hij woordelijk in zijn boek.

Het hoeft geen verwondering te wekken dat deze nieuwe benadering van de Bantoe-cultuur tot uiteenlopende reacties aanleiding gaf. Het was ook geen kleinigheid dat deze jonge missionaris op eigen houtje het traditionele gevestigde missioneringswerk zo maar in vraag gingen stellen, niet zonder daaraan een formele aansporing te koppelen om tot een serieuze bijsturing over te gaan.

Ook al verkregen de publicaties van Tempels het toenmaals vereiste “Nihil obstat” van de kerkelijke overheden – o.m. van de toenmalige vicaris-generaal van Mechelen, de latere kardinaal Suenens – dat belette niet dat zij in behoudsgezinde milieus op heftige tegenstand stuitten. De lezer zal al begrepen hebben dat wij hier in de eerste plaats aan de bekende bisschop van Elisabethstad, Mgr de Hemptinne denken, die de opvattingen van Tempels als “heidens” bestempelde.

Naast de discussie op religieus gebied, kwamen ook de filosofen op gang. Tot in het oneindige is er geredetwist over de vraag of dit nu eigenlijk wel filosofie

was dan wel een soort “Weltanschauung” of ethnografie. Gevoeglijk werd er dan ook wel over “ethnofilosofie” gesproken. Zeker is dat deze filosofie weinig of niets gemeen heeft met onze klassieke westerse filosofie. Zo groeide het bewustzijn dat de westerse wijsbegeerte niet meer de exclusiviteit van de universele wijsbegeerte bezit maar de plaats moet delen binnen een algemeen-menselijke diepe wijsheid. Een belangrijk element is in dit opzicht de ontmoeting van Tempels met de benedictijn van Chinese origine, Dom Célestin Lou Tseng-Tsiang, auteur van het klassieke werk *La rencontre des humanités et la découverte de l’Evangile*, waarin wordt gepleit voor een universeel christendom, losgemaakt van zijn specifiek westerse accenten. Dat deze auteur het meervoud “des humanités” gebruikte lijkt ons in deze context toch wel betekenisvol.

Indien al moet worden vastgesteld dat de ideeën van Pater Tempels in het preconciliaire kerkelijk milieu op uiteenlopende wijze werden onthaald, valt het wel bijzonder te betreuren dat er op het profane vlak zo weinig of geen aandacht aan werd besteed. Hier mogen we zeker de uitzondering op de regel niet vergeten, met name de vermaarde linguïst, professor aan de Gentse Universiteit, Amaat Burssens, die zich als overtuigde verdediger van dit gedachtegoed heeft opgeworpen.

Laten we grif erkennen dat indien de toenmalige overheden de goede idee hadden gehad om de toekomstige koloniale beter vertrouwd te maken met de denkwereld van de Bantoe, zoals die in het boek van Tempels is uiteengezet, deze beter voorbereid zouden zijn geweest om de cultuurschok die hen wachtte te verwerken. Zo hadden wel-

licht veel spanningen, misverstanden en onheil vermeden kunnen worden.

Er is echter meer : Ook op het vlak van de politieke structurering staat men nog altijd voor het miskend en onopgelost probleem van de filosofische onderlaag zonder welke geen geloofwaardige en stabiele samenleving kan worden opgebouwd. Zou het niet zo zijn dat de vele kwalen waaraan Afrika lijdt voor een groot deel moeten worden toegeschreven aan het feit dat men er nog steeds niet toe gekomen is de nodige verenigbaarheid tot stand te brengen tussen het ethos van de bantoe-samenleving en onze Westerse levensfilosofie ?

Ondertussen is het een bijzonder boeiende bezigheid te grasduinen doorheen de vele honderden websites die over de hele wereld heen veel aandacht – en waardering ! – opbrengen voor het baanbrekend werk van onze nederige Limburgse franciskaan.

Laten wij betreuren dat het eeuwfeest van zijn geboorte in ons land zo bitter weinig aandacht genoten heeft. Eens te meer moeten we met spijt vaststellen deze merkwaardige man buiten de grenzen meer aanzien en belangstelling geniet dan in zijn eigen geboorteland.

G. Bosteels

Een honderjarige : Het Instituut voor Tropische Geneeskunde

Op 15 oktober 1906 startte te Brussel op initiatief van Congo-Vrijstaat de eerste speciale cursus voor tropenartsen in de “Ecole de Médecine tropicale”. Dit schooltje, dat aanvankelijk zes studenten telde, waarvan slechts een Belg, beschikte over een viertal kleine kamers in een gebouw dat ook reeds een eerste “Ecole coloniale” huisvestte. De eerste directeur was een pionier onder de pioniers op het stuk van tropische geneeskunde : de Vilvoordenaar Jean-Emile Van Campenhout (1865-1956), die van 1890 tot 1900 in Congo actief was geweest en ondanks zijn beperkte middelen verdienstelijk werk had geleverd in de strijd tegen malaria en filariosis. De kennis van tropische ziekten stond toen nog in de kinderschoenen en de mortaliteit was zowel onder de blanke pioniers als onder de inlandse bevolking schrijnend hoog.

Na jarenlang in de villa Duden te Vorst te hebben verbleven, kwam de school in 1934 op haar definitieve vestigingsplaats terecht in een prachtig nieuw art-deco-gebouw aan de Nationalestraat te Antwerpen. De nabijheid van de haven, waar de zieke kolonials en zeelieden aanlandden, was een doorslaggevend argument gebleken om deze vestigingsplaats te kiezen. De school had ondertussen haar definitieve naam gekregen : het “Prins Leopold Instituut voor Tropische Geneeskunde”. Deze gunstige ontwikkelingen zouden er niet gekomen zijn zonder de energieke ruggesteun van koning Albert I en van de kroonprins, de latere koning Leopold III.

De opbloei van de instelling zou nadien ook niet denkbaar geweest zijn zonder de heilzame invloed van een reeks bij-

zonder verdienstelijke en talentrijke directeurs : Alfons Broden (1919-1929), Jérôme Rodhain (1933-1947), Albert Du Bois (1947-1957), Pieter-G. Janssens (1958-1976), Luc Eyckmans (1976-1995), zonder de huidige titularis, Bruno Gryseels te vergeten.

3directeurs : L. Eyckmans, P.G. Janssens en de huidige titularis, Bruno Gryseels (Foto ITG)

De onafhankelijkheid van Kongo werd een cruciaal moment in het bestaan van de instelling. Aan de energie en de gedrevenheid van de toenmalige directeur P.G. Janssens, bijgestaan door zijn onafscheidelijke secretaris, Albert Graré, is het te danken dat aan dit instituut het lot bespaard is gebleven dat wel beschoren is geweest aan andere bijzonder verdienstelijke wetenschappelijke instellingen zoals het INEAC et het UNIVOG, die jammerlijk werden opgedoekt.

Integendeel is 1960 het vertrekpunt geweest van een nieuwe jeugd, een heroriëntatie en diversificatie, waardoor het ITG is uitgegroeid tot een wereldwijd toonaangevende instelling voor onderwijs, onderzoek en expertise in de tropische geneeskunde en volksgezondheid. Op gebied van kennis en bestrijding van slaapziekte, malaria en tuberculose speelt het instituut een voortrekkersrol en het aanzien dat het verworven heeft op het gebied van de bestrijding van

AIDS – cfr. de figuur van Peter Piot – hoeft geen verder betoog. Onder de leiding van directeur Gryseels is met succes een tienjarige periode van hervormingen, groei en investeringen afgerond.

De huidige opdracht van het ITG is drievoudig :

- 1.- Onderwijs: vorming van medici en paramedici,
- 2.- Fundamenteel en toegepast onderzoek op de belangrijkste tropische en andere infectieziekten,
- 3.- Dienstverlening: curatieve en preventieve raadplegingen.

Deze honderdste verjaardag diende natuurlijk met de nodige luister te worden gevierd. Rond deze tijd was er dus een opeenvolging van manifestaties : internationale wetenschappelijke bijeenkomsten, opening van een nieuwe campus in het vroegere St-Rochusklooster, een officiële plechtigheid in aanwezigheid van prinses Astrid, filmvoorstellingen, uitgave van een gedenkboek, enz.

(Meer hierover op de website www.itg.be)

Korte berichten

► Amerikaanse belangstelling.

In ons vorig nummer hadden wij het al even over de website van de koepelvereniging van koloniale verenigingen, de K.B.U.O.L. (Koninklijke Belgische Vereniging voor de Overzeese landen), beter bekend onder het Franse letterwoord UROME. Die website (www.urome.be) is helemaal opgefrist en de Nederlandse en Engelse versies zijn momenteel in opbouw.

Sindsdien was al vastgesteld dat die website wereldwijd nogal wat bekijks had. Zo is het dat via die website aan een Amerikaanse universiteit (in de staat Utah) belangstelling gerezen is voor de

“veterans” van het Belgisch koloniaal tijdperk. Het kwam zover dat een docent aan die universiteit deze maand België bezoekt om kennis te maken met de Belgische oud-kolonialen. Naast diverse contacten en bezoeken aan de Afrikaanse musea van Tervuren en Namen, komt hij voornamelijk audiovisuele interviews registreren van een twintigtal Engelssprekende getuigen uit onze beide taalgemeenschappen die zich daarvoor beschikbaar gesteld hebben. Hopelijk komt het zover dat wijzelf dankzij dit initiatief ook over Engelstalige getuigenissen zullen kunnen beschikken die, wie weet, in het Angelsaksisch milieu hun weg zullen vinden.

► Onze jongste bijeenkomst

Wij schreven hierboven dat wij het passend vonden aandacht te besteden aan de honderdste verjaardag van de geboorte van pater Placied Tempels. Van daar de vergadering die wij op 4 oktober j.l. in de gebouwen van het Tervurense Museum te zijner ere en nagedachtenis hebben belegd. Het is niet zonder betekenis dat meer dan vijftig leden en sympathisanten soms van heel ver zijn komen opdagen om zich te verdiepen in deze toch niet zo vanzelfsprekende filosofische problematiek. Het is voorwaar een verheugende vaststelling dat zulk een onderwerp meer dan ooit de geesten in beroering blijft houden.

Ere wie ere toekomt, met name dan aan de spreker die wij voor deze gelegenheid hadden uitgenodigd, pater Alfons J. Smet, passionist, professor emeritus in de wijsbegeerte aan de universiteiten van Kinshasa en Lubumbashi. Deze kranige tachtiger heeft in zijn leven een encyclopedische kennis opgebouwd over Afrikaanse filosofie in het algemeen en

over het werk van Placied Tempels in het bijzonder. Voor wie zich van dit reuzenwerk rekenschap wil geven volstaat het op internet in de zoekmachine “Google” de woorden “A.J. Smet” in te tikken. Het spreekt vanzelf dat wij de Afrikaanse herinneringen van professor pater Smet zo spoedig mogelijk in onze audiovisuele mediatheek willen opnemen.

De boot van de bisschop

Dit is de vierde bijdrage van Cyriel Van Meel over zijn jongste Kongoreis (2005)

Het is al enkele jaren geleden. Bij de zusters van Maria in Nederbrakel werd een etentje georganiseerd voor de leden sympathisanten "Popo-vrienden", "Bayaka-vrienden", "Kwango-vrienden". Het zaaltje vulde zich met twee categorieën mensen, enerzijds met oud-kolonialen die nog een tijd in de Kwango bij de Bayaka's hadden geleefd en anderzijds met mensen die het missiewerk in hoge achting hebben.

Van een slechte reputatie is geweten dat ze je hinderlijk voor de voeten kan lopen maar hier kwam mijn reputatie vanuit een andere hoek te voorschijn toen plots iemand op haar ellebogen steunend aan mijn tafel een gesprek aanknoopte.

"Wij hebben vernomen dat jij nog enkele jaren in Popokabaka hebt gewerkt!" was een informatie die waarschijnlijk van één of andere (ex-Popokabaka)-kloosterzuster afkomstig was.

"En jij hebt ook bij Otraco enkele jaren..."

"Ja dat klopt" zei ik enigszins verwonderd.

Ik kreeg dan een uiteenzetting over landbouwprojecten in de streek van Popokabaka en Kasongo-Lunda, over het moeilijke vervoer van de landbouwproducten, de slechte

wegen, de kostelijke reparaties aan de vrachtwagens en de tijd die nodig was om tot in Kinshasa te geraken.

"Weet jij of de Kwango bevaarbaar is en tot waar?" was haar vraag "to the point".

"Ja, en ik kan u daarover alle informatie bezorgen, zowel de vaarinstructies van Otraco als mijn eigen ervaring op die rivier." kon ik haar geruststellen.

Er volgde dan een inschatting hoeveel tijd er zou gewonnen worden, welke landbouwproducten zo de kans zouden krijgen om in verse toestand de markt van Kin te bereiken, hoeveel reparatiekosten aan vrachtwagens konden uitgespaard worden, hoeveel corrupte taksen konden vermeden worden, indien het vervoer per boot over de Kwango zou gebeuren.

"Indien je informatie gunstig is willen wij ons een baleinière aanschaffen," was de voor de hand liggende conclusie.

Bij thuiskomst dook ik dus tussen de Otraco-archieven, die mijn verzameling rijk is, en viste er de navigatiegegevens van de Kwango uit. Aan de hand van de kaarten situeerde ik de stroomversnellingen en overgoot die met mijn kano-herinneringen. Tijdens de drie jaar dat ik de medische controles in de dorpen langsheen de Kwangorivier heb uitgevoerd nam ik altijd mijn rubberen dingy mee en peddelde tijdens mijn vrije uren heel wat Kwangomijlen bij mekaar.

Mijn weethonger dreef me zelfs zo ver dat ik door de stroomversnellingen van Kingushi laveerde en de pas van 20 meter breed vond waar, bij een mogelijke exploitatie van de Kwango, ook grotere boten door konden varen.

Ik had dus voldoende nuttige gegevens om op te sturen. Achteraf hoorde ik er niets meer van en dacht er zelf ook niet meer aan.

Nu schrijven we juli 2005. Na 45 jaar sta ik opnieuw op de oever van de Kwango te Popokabaka. Mijn vriend Frans, oud-kapitein Otraco, is met me meegekomen. Het is droog seizoen, de rivier is dichtgeslibd met zandbanken waardoor de overzet onmogelijk is geworden.

De Kwango-rivier

Aan de abbé, die ons tot hier heeft gebracht, vraag ik of dat boten zijn die ginder ver op de zandbank liggen.

"Oh!" zegt hij en wijst naar een redelijk grote sloep die op haar zij op het zand ligt "de boot van de bisschop in reparatie. De andere is een privéboot, die zal morgen naar Kasongo-Lunda vertrekken met 12 ton vracht".

Verder kom ik te weten dat er op de Kwango druk gevaren wordt met "baleinières". Blijkbaar heeft mijn informatie haar doel bereikt.

Voor mijn afreis naar het binnenland had ik in Kinshasa van een missiezuster de raad gekregen eens met de bisschop van Popokabaka te spreken want die had een boot op de Kwango, een baleinière voor vrachtvervoer en een luxeboot met buitenboordmotoren. Een reis per boot en 's nachts kamperen op de zandbanken, ja dat zag ik wel zitten. Ik had geluk, want de bisschop was in Kinshasa op de bisschoppenconferentie. Wij, onze Kongolese gastheer Placide, Frans en ikzelf, dus naar het gebouw van de conferentie die in volle ernst achter gesloten deuren aan de gang was.

Na twee stappen in de luchtgekoelde hall werden we aangesproken door een vriendelijke dame van het protocol. Toen ze vernam dat bisschop Louis Nzala Kianza tot mijn persoonlijke kennissenkring behoorde werden we op slag een soort VIP en uitgenodigd het einde van de conferentie af te wachten aan de rijkelijk voorziene tafels die klaar stonden om de klerikale elite op te vangen

wanneer de dikke deuren zouden opengaan. In afwachting mochten we gerust als voorproevers de bisschoppen vooraf gaan.

Het ontbijt bij Placide was die morgen al schraal uitgevallen en de tweede maaltijd bij onze gastheer was maar eerst zeer laat te verwachten. We lieten ons dus niet pramen en begonnen met een broodje ham gevolgd door een broodje filet américain en eentje met krabsla, vulden aan met toast kaviaar, lieten daar achtereenvolgens de geroosterde kippenboutjes op volgen enz. Gelukkig kwam er een einde aan de conferentie, de deuren zwaaiden open en een stoet van aristocratisch purper kwam met de GSM aan het oor onze richting uit. Ik zag nog zo direct mijn bisschop niet opdagen zodat we nog even de tijd hadden de warme hapjes te appreciëren die nu door ijverige lekenhulpsters werden aangevoerd.

Wanneer ik dan eindelijk de bisschop van Popokabaka kon strikken bleek die wel wat haast te hebben. Het gesprek strandde dan ook heel vlug bij mijn vraag over de bisschoppelijke boten.

"Zo'n reis van Popo naar Kasongo-Lunda met de vrachtbaleinière zou ik toch niet aanraden. Heel de tijd boven op de vracht gaan zitten en 's nachts oncomfortabel slapen tussen de struiken of op de zandbanken. Wie heeft u zoiets aangeraden?"

Dit antwoord van de bisschop liet geen twijfel over, zijn zegen zat er niet in.

"Wordt de reis soms ook met uw privéboot gemaakt?" probeerde ik zijn privé speedboat ter sprake te brengen maar de bisschop had niet veel tijd en raadde mij aan in Popo zelf te informeren op de missie.

Terug op de missie onderhandel ik dus met de abbé over een mogelijke reis met één van de bisschoppelijke boten.

"De reparatie aan de vrachtbaleinière kan nog weken duren want we hebben niet genoeg teer om de spleten te dichten", zegt de abbé die ons liever met de privéboot op reis wou sturen.

"Je kunt kiezen, één of twee buitenboordmotoren. De kostprijs ligt dan wel in de hoeveelheid brandstof!"

De kosten dienen wel in dollars betaald te worden, iets waar Frans en ik geen bezwaar tegen hebben. Een bisschoppelijke toelating of zo is helemaal niet nodig, de abbé kan alles regelen.

"Trouwens de bisschop is al een half jaar weg uit Popo!"

"Ah zo?" zeg ik verwonderd.

"Eerst een maand naar België in afwachting van de pauskeuze, dan de pauskeuze zelf en de weken die er op volgen in Rome, dan nog eens terug naar België. Sinds hij terug in Kongo is heeft hij het zeer druk in Kinshasa en zullen we hem nog niet vlug in Popo terug zien," is de verklaring van de abbé.

"Terug in Popo zal de bisschop opnieuw moeten wennen aan alle dagen fufu (manioc) en bruine bonen. Na al die menu's in België, Rome en Kinshasa, kan ik begrijpen dat hij helemaal niet gehaast is," is mijn lichtjes ondeugende opmerking.

We onderhandelen dus over de bootreis en de buitenboordmotoren en gaan een kijkje nemen naar de luxeboot van de bisschop die gemeerd ligt in de monding van de Lo-way. Maar wat blijkt?

De luxeboot is een grote prauw waarop men met latten een dak heeft getimmerd. Wie wil zitten moet zijn stoel meebrengen. De brandstof in vaten van twee honderd liter moet door de passagiers op zijn plaats gehouden worden. De achtersteven werd er afgezaagd om een stevig schot te kunnen plaatsen voor de motoren. Met twee Yamaha's kunnen we op één dag tot in

Kasongo-Lunda geraken. Ons enthousiasme koelt zo een beetje bij het inspecteren maar wanneer we 's avonds het wedervaren horen van een andere eigenaar van een baleinière, dooft dat laatste vlammetje ook uit.

"Door al de zandbanken blijft er maar één vaargeul meer over. Die geul kronkelt van de ene oever naar de andere en loopt op een bepaald traject langs de Angolese oever," legt hij ons uit.

"En brengt dat problemen mee?" wil ik weten.

"En nog geen klein beetje ! Angolese soldaten hebben zich op de zandbank geïnstalleerd en houden alle boten tegen, eisen geld of nemen de lading in beslag. Veertien dagen geleden hebben ze een boot in beslag genomen en al de passagiers gevangen genomen."

"De oever is wel de grens, maar de rivier ligt toch op Kongolees grondgebied," gooi ik mijn bedenking ertussen, "en wat doet de Kongolese regering ertegen?"

"Die heeft de teruggave van de baleinière kunnen bekomen en de vrijlating van de mannelijke passagiers. De vrouwen, de lading en de buitenboordmotoren zijn sindsdien spoorloos".

Onze illusie van een plezierreisje op de Kwango gaat helemaal in rook op wanneer de man zijn armen in de lucht gooit en zegt:

"Indien ze jullie blanken aan boord opmerken is het hek helemaal van de dam. Blanken betekent geld, waardevolle toestellen, bagage en mooie kleren. In de veronderstelling dat jullie het er levend afbrengen worden jullie sowieso leeggeplunderd en mogen jullie blij zijn indien ge nog uw kleren overhoudt". We besluiten dus wijselijk dat het toch maar de voorkeur verdient de autoreis mee te maken met de dokter van de Dami-aanactie die ook naar Kasongo-Lunda vertrekt. Het wordt een helse rit waarbij wij hotsend en botsend over de zandige wegen van de Kwango vorderen terwijl de luxeboot van de bisschop zachtjes op de golfjes in de monding van de Loway blijft dobberen.

Cyriel Van Meel

Wie kent wie ?

De boeiende herinneringen aan hun koloniale loopbaan die zij geruime tijd geleden lieten verschijnen in een tijdschrift zetten ons ertoe aan contact te zoeken met

- Jos Bastiaensens, die voor rekening van de Bamboli Cultuurmaatschappij in de Evenaarsprovincie gewerkt heeft ;
- André Flour, die een functie bekleed heeft in een brouwerij in Leopoldstad en Stanleystad.

Kan misschien iemand ons op het spoor zetten ?

Ten gerieve van onze leden en belangstellenden...

Wij citeren hierna enkele aanbevolen boeken en films met de nodige aanwijzingen om die in bezit te krijgen.

• **Congo Close-up** (drietalige DVD) Indrukwekkende film van Robert Bodson uit 1954. Reeds 1000 exemplaren verkocht. Prijs : 12 €, verzendingskosten inbegrepen, over te schrijven op rekeningnummer 001-4254043-87 van Afrikagetuigenissen.

• **Filmverslag van Cyriel Van Meel over zijn Kongoreis in 2005.** Een boeiende DVD van 28 minuten. Prijs : 12 €, verzendingskosten inbegrepen, over te schrijven op rekeningnummer 230-0012496-03 van de auteur.

• **Kongo ya sika** door Cyriel Van Meel. Een boek van 301 blz. over zijn belevenissen tijdens de campagne ter bestrijding van de waterhyacinten op de Kongostroom. Prijs: 20 €, over te schrijven op rekeningnummer 230-0012496-03 van de auteur.

• **Kongo Dromen** door Luc Vervoort. De levensechte herinneringen van een adjunct-gewestbeheerder in het district Boven-Kongo en in Kinshasa. Prijs : 15 euro, over te schrijven op rekeningnummer 001-4254043-87 van Afrikagetuigenissen, Tremelo.

• **Pioniers in Tropische Waters** door Roland Duyck.

Het boeiende verhaal van de zeevisserij vanuit de haven van Matadi. Boek van 241 blz. Prijs 14 €, verzendingskosten inbegrepen. Info : bij de auteur : tel.-fax 056 75 78 94 – roland.duyck@telenet.be

• **Geschiedenis van de Postdienst in Belgisch Kongo.** Het levenswerk van Roger Gallant, in twee delen : deel 1, de eigenlijke geschiedenis, 576 blz. en deel 2, de postzegels, 154 blz., afzonderlijk verkrijgbaar, resp. tegen 70 € en 34 €. Te bestellen bij de auteur (Tel. 02 569 55 08). Rekening : 000-0250305-45.

E-mail : roger.gallant@skynet.be

• **Congo, mythes et réalités.** Het schitterende boek van de historicus Jean Stengers, voormalig professor aan de ULB, heruitgegeven bij de uitgeverij Racine met de steun van Mémoires du Congo. Prijs : 29,95 €, te bestellen bij Mémoires du Congo (Vleurgatsesteenweg 82, 1050 Brussel – Tel. 02 649 98 48)

E-mail : memoiresducongo@skynet.be

Deze nieuwsbrief is uitgegeven door de VZW

AFRIKA-GETUIGENISSEN

Zetel en secretariaat :

Hollandsvin 4, 3120 Tremelo

Telefoon en fax : 016 53 18 64

cyrielvanmeel@hotmail.com

Bankrekening : 001-4254043-87

Niets uit deze nieuwsbrief mag worden over-genomen, gekopieerd of gepubliceerd zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, die alle rechten voorbehoudt.